

Carta del Papa Francesc al Poble de Déu

«Quan un membre sofreix, tots els altres sofreixen amb ell» (1Co 12, 26). Aquestes paraules de sant Pau ressonen amb força en el meu cor en constatar una vegada més el sofriment viscut per molts menors a causa d'abusos sexuals, de poder i de consciència comesos per un notable nombre de clergues i persones consagrades. Un crim que genera profundes ferides de dolor i impotència; en primer lloc, en les víctimes, però també en els seus familiars i en tota la comunitat, siguin creients o no creients. Mirant cap al passat mai no serà suficient el que es faci per demanar perdó i buscar reparar el dany causat. Mirant cap al futur mai no serà poc tot el que es faci per generar una cultura capaç d'evitar que aquestes situacions no solament no es repeteixin, sinó que no trobin espais per ser encobertes i perpetuar-se. El dolor de les víctimes i de les seves famílies és també el nostre dolor, per això urgeix reafirmar una vegada més el nostre compromís per garantir la protecció dels menors i dels adults en situació de vulnerabilitat.

1. Quan un membre sofreix.

En els últims dies s'ha donat a conèixer un informe on es detalla el que varen viure almenys mil supervivents, víctimes de l'abús sexual, de poder i de consciència en mans de sacerdots durant aproximadament setanta anys. Malgrat que es pugui dir que la majoria dels casos corresponen al passat, no obstant això, amb el pas del temps hem conegut el dolor de moltes de les víctimes i constatem que les ferides mai desapareixen i ens obliguen a condemnar amb força aquestes atrocitats, així com a unir esforços per eradicar aquesta cultura de mort; les ferides "mai no prescriuen". El dolor d'aquestes víctimes és un gemec que clama al cel, que arriba a l'ànima i que durant molt temps va ser ignorat, callat o silenciado. Però el seu crit va ser més fort que totes les mesures que el van intentar silenciar o, fins i tot, que van pretendre resoldre'l amb decisions que van augmentar la gravetat caient en la complicitat. Un clam que el Senyor va escoltar demostrant-nos, una vegada més, de quina part vol estar. El càntic de Maria no s'equivoca i segueix ressonant a través de la història perquè el Senyor recorda la promesa que va fer als nostres pares: «Dispersa els homes de cor altiu, derroca els poderosos del soli i exalça els humils, omple de béns als pobres i els rics se'n tornen sense res» (Lc 1,51-53), i sentim vergonya quan constatem que el nostre estil de vida ha desmentit i desmenteix el que recitem amb la nostra veu.

Amb vergonya i penediment, com a comunitat eclesial, assumim que no vam saber estar on havíem d'estar, que no vam actuar a temps reconeixent la magnitud i la gravetat del dany que s'estava causant en tantes vides. Hem descurat i abandonat els petits. Faig meves les paraules del llavors cardinal Ratzinger quan, en el *Via Crucis* escrit per al Divendres Sant del 2005, es va unir al crit de dolor de tantes víctimes i, amb força, digué: «Quanta brutícia a l'Església i entre els qui, pel seu sacerdocí, haurien d'estar completament lliurats a ell!

Quanta supèrbia, quanta autosuficiència! [...] La traïció dels deixebles, la recepció indigna del seu Cos i de la seva Sang, és certament el major dolor del Redemptor, que li traspassa el cor. No ens queda més que cridar-li des del profund de l'ànima: *Kyrie, eleison* – Senyor, salveu-nos (cf. Mt 8,25)» (Novena Estació).

2.- Tots els altres sofreixen amb ell.

La magnitud i gravetat dels esdeveniments exigeix assumir aquest fet de manera global i comunitària. Si bé és important i necessari en tot camí de conversió prendre coneixement del que ha succeït, això en si mateix no és suficient. Avui ens veiem desafiats com a Poble de Déu a assumir el dolor dels nostres germans vulnerats en la seva carn i en el seu esperit. Si en el passat l'omissió va poder convertir-se en una forma de resposta, avui volem que la solidaritat, entesa en el seu sentit més profund i desafiador, es converteixi en la nostra manera de fer la història present i futura, en un àmbit on els conflictes, les tensions i especialment les víctimes de tot tipus d'abús puguin trobar una mà estesa que les protegeixi i rescati del seu dolor (cf. Exhort. ap. *Evangelii gaudium*, 228). Aquesta solidaritat ens exigeix, al seu torn, denunciar tot allò que posi en perill la integritat de qualsevol persona. Solidaritat que reclama lluitar contra tot tipus de corrupció, especialment l'espiritual, «perquè es tracta d'una ceguesa còmoda i autosuficient on tot acaba semblant lícit: l'engany, la calúmnia, l'egoisme i tantes formes subtils d'autoreferencialitat, ja que “el mateix Satanàs es disfressa d'àngel de llum (2 Co 11,14)”» (Exhort. ap. *Gaudete et exsultate*, 165). La crida de sant Pau a sofrir amb el que sofreix és el millor antídoto contra qualsevol intent de seguir reproduint entre nosaltres les paraules de Caïn: «Que potser sóc el guardià del meu germà?» (Gn 4,9).

Sóc conscient de l'esforç i del treball que es realitza en diferents parts del món per garantir i generar les mediacions necessàries que donin seguretat i protegeixin la integritat de nens i d'adults en estat de vulnerabilitat, així com de la implementació de la “tolerància zero” i de les maneres de rendir comptes per part de tots aquells que realitzin o encobreixin aquests delictes. Ens hem demorat en aplicar aquestes accions i sancions tan necessàries, però confio que ajudaran a garantir una major cultura de la protecció en el present i en el futur.

Conjuntament amb aquests esforços, és necessari que cadascun dels batejats se senti involucrat en la transformació eclesial i social que tant necessitem. Aquesta transformació exigeix la conversió personal i comunitària, i ens porta a mirar en la mateixa direcció que el Senyor mira. Així li agradava dir a sant Joan Pau II: «Si veritablement hem partit de la contemplació de Crist, hem de saber-lo descobrir sobretot en el rostre d'aquells amb els quals ell mateix ha volgut identificar-se» (Carta ap. *Novo millennio ineunte*, 49). Aprendre a mirar cap on el Senyor mira, a estar on el Senyor vol que estiguem, a convertir el cor davant la seva presència. Per assolir aquest objectiu hi ajudarà l'oració i la penitència. Convido a tot el sant Poble fidel de Déu a l'exercici penitencial de l'oració i el dejuni seguint el

manament del Senyor¹, que desperti la nostra consciència, la nostra solidaritat i compromís amb una cultura de la protecció i el “mai més” a tot tipus i forma d'abús.

És impossible imaginar una conversió de l'actuar eclesial sense la participació activa de tots els integrants del Poble de Déu. És més, cada vegada que hem intentat suplantar, fer callar, ignorar, reduir a petites elits al Poble de Déu construïm comunitats, plans, orientacions teològiques, espiritualitats i estructures sense arrels, sense memòria, sense rostre, sense cos, en definitiva, sense vida². Això es manifesta amb claredat en una forma anòmala d'entendre l'autoritat a l'Església —tan comuna en moltes comunitats en les quals s'han donat les conductes d'abús sexual, de poder i de consciència— com és el clericalisme, aquesta actitud que «no solament anul·la la personalitat dels cristians, sinó que té una tendència a disminuir i desvaloritzar la gràcia baptismal que l'Esperit Sant va posar en el cor de la nostra gent»³. El clericalisme, afavorit sigui pels propis sacerdots com pels laics, genera una escissió en el cos eclesial que beneficia i ajuda a perpetuar molts dels mals que avui denunciem. Dir no a l'abús, és dir enèrgicament no a qualsevol forma de clericalisme.

Sempre és bo recordar que el Senyor, «en la història de la salvació, ha salvat un poble. No existeix identitat plena sense pertinença a un poble. Ningú se salva sol, com a individu aïllat, sinó que Déu ens atreu prenent en compte la complexa trama de relacions interpersonals que s'estableixen en la comunitat humana: Déu va voler entrar en una dinàmica popular, en la dinàmica d'un poble» (Exhort. ap. *Gaudete et exsultate*, 6). Per tant, l'única manera que tenim per respondre a aquest mal que s'ha cobrat tantes vides és viure-ho com una tasca que ens involucra i competeix a tots com a Poble de Déu. Aquesta consciència de sentir-nos part d'un poble i d'una història comuna farà possible que reconeguem els nostres pecats i errors del passat amb una obertura penitencial capaç de deixar-nos renovar des de dins. Tot el que es realitzi per eradicar la cultura de l'abús de les nostres comunitats, sense una participació activa de tots els membres de l'Església, no aconseguirà generar les dinàmiques necessàries per a una sana i realista transformació. La dimensió penitencial de dejuni i oració ens ajudarà com a Poble de Déu a posar-nos davant del Senyor i dels nostres germans ferits, com a pecadors que imploren el perdó i la gràcia de la vergonya i la conversió, i així elaborar accions que generin dinamismes en sintonia amb l'Evangeli. Perquè «cada vegada que intentem tornar a la font i recuperar la frescor de l'Evangeli, brollen nous camins, mètodes creatius, altres formes d'expressió, signes més eloqüents, paraules carregades de renovat significat per al món actual» (Exhort. ap. *Evangelii gaudium*, 11).

¹ *Esperits d'aquesta mena només surten amb la pregària i el dejuni (Mt, 17, 21)*

² Cf. *Carta al Poble de Déu que peregrina a Xile* (31 maig 2018).

³ *Carta al Cardenal Marc Ouellet, President de la Pontifícia Comissió per Amèrica Llatina* (19 març 2016).

És imprescindible que com a Església puguem reconèixer i condemnar amb dolor i vergonya les atrocitats comeses per persones consagrades, clergues i fins i tot per tots aquells que tenien la missió de vetllar i cuidar els més vulnerables. Demanem perdó pels pecats propis i aliens. La consciència de pecat ens ajuda a reconèixer els errors, els delictes i les ferides generades en el passat i ens permet obrir-nos i comprometre'ns més amb el present en un camí de renovada conversió.

Així mateix, la penitència i l'oració ens ajudarà a sensibilitzar els nostres ulls i el nostre cor davant el sofriment aliè i a vèncer l'afany de domini i possessió que moltes vegades es torna arrel d'aquests mals. Que el dejuni i l'oració despertin les nostres oïdes davant el dolor silenciats en nens, joves i discapacitats. Un dejuni que ens faci tenir gana i set de justícia i impulsi a caminar en la veritat recolzant totes les mediacions judicials que siguin necessàries. Un dejuni que ens sacsegi i ens porti a comprometre'ns des de la veritat i la caritat amb tots els homes de bona voluntat i amb la societat en general per lluitar contra qualsevol tipus d'abús sexual, de poder i de consciència.

D'aquesta forma podrem transparentar la vocació a la qual hem estat cridats a ser «signe i instrument de la unió íntima amb Déu i de la unitat de tot el gènere humà» (Conc. Ecum. Vat. II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 1).

«*Quan un membre sofreix, tots els altres sofreixen amb ell*» ens deia sant Pau. Per mitjà de l'actitud orant i penitencial podrem entrar en sintonia personal i comunitària amb aquesta exhortació perquè creixi entre nosaltres el do de la compassió, de la justícia, de la prevenció i reparació. Maria va saber estar al peu de la creu del seu Fill. No ho va fer de qualsevol manera, sinó que hi va estar fermament dempeus i al seu costat. Amb aquesta postura manifesta la seva manera d'estar en la vida. Quan experimentem la desolació que ens produeix aquestes nafres eclesials, amb Maria ens farà bé «instar més en l'oració» (S. Ignasi de Loiola, *Exercicis Espirituals*, 319), buscant créixer més en amor i fidelitat a l'Església. Ella, la primera deixeblla, ens ensenya a tots els deixebles com hem de mostrar-nos davant el sofriment de l'innocent, sense evasions ni pusil·lanimitat. Mirar Maria és aprendre a descobrir on i com ha d'estar el deixeble de Crist.

Que l'Esperit Sant ens doni la gràcia de la conversió i la unció interior per poder expressar, davant aquests crims d'abús, la nostra compunció i la nostra decisió de lluitar amb valentia.

Vaticà, 20 d'agost de 2018

Francesc